

Lausunnon antaminen jätelautakunnalle sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueella

252/14.06.01/2023

YMPLA 12.09.2023 § 42

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg,
puh. 050 564 0009, niina.salminen@forssa.fi

Forssan kaupungin jätelautakunta pyytää lausuntoa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä, joka tulee päätettäväksi niiden Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueen kuntien osalta syksyllä 2023, joiden osalta ei ole tehty jätelain (646/2011) mukaista päätöstä kuljetusjärjestelmästä. Ramboll Finland Oy on selvittänyt jätteenkuljetuksen tilaa jätelautakunnan toimialueella ja selvitys asiasta on oheismateriaalina. Selvitys ja kuljetusjärjestelmäpäätös eivät koske asumislietteitä.

Forssan kaupungin jätelautakunta on viimeksi päättänyt toimialueensa kuntien sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä vuonna 2015. Tällöin kunkin kunnan osalta päätettiin, että jätteenkuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Päätökset kumoutuivat korkeimmassa hallinto-oikeudessa keväällä 2018 muiden kuntien paitsi Euran, Säskylän ja Huittisten osalta.

Jätelain mukaan asuinkiinteistöllä syntyvän jätteen kuljetukseen on kaksi vaihtoehtoa: jätteenkuljetuksen voi järjestää joko kunta (kunnan järjestämä jätteenkuljetus) tai kiinteistön haltija itse tekemällä sopimuksen jätteen kuljetuksesta valitsemansa kuljetusyrittäjän kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus).

Kuljetusjärjestelmäksi voidaan valita kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus vain, mikäli jätelain 37.1 §:n edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat seuraavat:

1. Tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
2. Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuteta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
3. Vaikutukset muodostuvat kokonaisuutena arvioiden myönteiseksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten asemaan.

Jos jätelain asettamat edellytykset perustellusti täyttyvät, voi jätelautakunta valita kahden kuljetusjärjestelmän välillä kyseisessä kunnassa tai kunnan osassa. Jätelain asettamien edellytysten täyttymistä on tarkasteltu jätteenkuljetuksesta tehdyssä selvityksessä.

Lausunnossa pyydetään kertomaan, kumpaa kuljetusjärjestelmää puollatte ja esittämään sille perustelut. Erityisesti mikäli puollatte kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, pyydetään esittämään perustelut jätelain 37 §:ssä lueteltujen ehtojen täyttymisestä.

Ramboll Finland Oy:n 5.5.2023 päivätyn selvityksen mukaan:

Forssassa on korkea liittymisaste (87 %). Perusmaksurekisterin pisteet vakituisten ja vapaa-ajan kiinteistöjen osalta ovat pääasiassa lähellä nykyisiä tyhjennyspisteitä. Kyselyiden perusteella alueella on kaksi yritystä, jotka tarjoavat palveluita koko kunnan alueella. Kuitenkaan kaikki kuljetusyritykset eivät vastanneet kyselyihin. Kattavuus on liittymisasteen ja bufferitarkastelun perusteella hyvällä tasolla.

Maaseudulla on alhainen liittymisaste (64 %). Lisäksi korkeampien hintojen osuus (hintajakauma) on jonkun verran suurempi kuin mitä maaseutumaisella alueella olevien tyhjennyspisteiden. Lisäksi paikkaavan keräyksen osuus maaseutumaisella alueella on korkea (28 %). Selvityksen perusteella ei ole varmuutta liittymättömyyden juurisyistä ja siitä, onko koko kunnan alueella tarjolla jätehuollon kuljetuspalveluita kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Selvityksessä tehtyjen arviointien ja saatujen lähtötietojen perusteella jätelain ehtojen täyttymisestä Forssassa ei ole varmuutta. Selvitykseen ei saatu kattavasti kaikkia tarvittuja tietoja jätteenkuljetusyrityksiltä. Nämä tietopuutteet vaikeuttivat osittain edellytysten täyttymisen arviointia.

Liittymättömyyden juurisyistä ei ole kunnittain tietoja. Tästä syystä kaikkien kuntien osalta ei ole voitu tehdä yksiselitteistä arvioita, täyttyvätkö jätelain ehdot. Liittymättömyyden syiden arvioimiseksi olisi tehtävä erillinen asukaskysely, joka ei sisältynyt tähän toimeksiantoon.

Kuljetusjärjestelmäselvitys on luettavissa jätehuoltoviranomaisen nettisivuilla <https://www.jateltk.fi/client/jateltk/userfiles/sekajatteen-kuljetusjarjestelmaselvitys-2023-lausunnoille.pdf>

>

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Ympäristölupalautakunta antaa Forssan kaupungin jätelautakunnalle sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä seuraavan lausunnon:

Ramboll Finland Oy:n selvityksen mukaan Forssassa koko kunnan alueella toimii vain kaksi jätteenkuljetusyritystä. Kuntakohtaisessa arvioinnissa Forssan kohdalla mainitaan, että kaikki kuljetusyritykset

eivät vastanneet kyselyyn. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n nettisivuilla onkin mainittu neljä kuljetusyritystä.

Forssassa on menneinä vuosina ollut Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n järjestämänä haja-asutusalueella yhteisastioita, joihin on voinut viedä sekajätteet vuosimaksua vastaan. Väärinkäytösten vuoksi yhteisastiat on myöhemmin korvattu kiinteistöille viedyillä omilla astioilla. Maksu on kuitenkin edelleen vuosiperustainen. Tätä järjestelmää on selvityksessä kutsuttu nimellä ”täydentävä keräys”. Asiasta puhutaan myös ”paikkaavana kuljetuksena”. Tähän kuljetustyyppiin kuuluu Forssassa vain noin 6 % vakituisista ja vapaa-ajan asunnoista.

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n järjestämällä jätteenkuljetuksella on pitkä historia alueella, joten voidaan olettaa, että kiinteistön haltijalle, asukkaalle ja kuntalaiselle tämä vaihtoehto on vastaava kuin mikä tahansa jätteenkuljetusyritys. Näin ollen voidaan todeta, että selvityksessä mainitun kahden sijaan Forssassa toimii jopa viisi jätteenkuljetusyritystä. Edellä mainitut seikat olisi tullut ottaa huomioon selvityksessä tai ainakin tehdessä kuljetusjärjestelmäpäätöstä.

Edellä mainitusta syystä lautakunta ei voi todeta, etteikö jätelain 37.1 §:n vaatimus 1 täytyisi: Tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Jätteenkuljetusyrityksiltä saatujen tyhjennystietojen ja perusmaksurekisterissä olevien kiinteistöjen kohdentaminen on ollut haastavaa koko nykyjärjestelmän voimassaolon ajan. Ennen kuljetusjärjestelmäpäätöstä tulisi aidosti selvittää liittyjien määrä. Ympäristönsuojeluviranomaiselle ei ole tullut viime vuosina juurikaan edes tietoon liittymättömiä kiinteistöjä. Tilanne ei poikkea kunnissa, joissa liittymisaste on vastaava (Humppila, Jokioinen, Ypäjä). Vähäiset julkitulleet liittymättömyysasiat on otettu käsittelyyn ainakin viiden viimeisen vuoden aikana.

Mikäli perusmaksurekisteritietojen, liittyneiden ja liittymättömien kohdentamista ei pystytä tekemään, niin tilanteen luotettava kokonaisarviointi on mahdotonta. Todennäköisesti erityisen haastavia ovat ns. kimppa-astioiden kirjaamiset oikeille kiinteistöille.

Seudullisen ympäristönsuojelun tietoon tulee vuosittain vain yksittäisiä sellaisia roskaamistapauksia, jotka aiheutuvat siitä, että sekajätteelle ei ole järjestetty kiinteistöllä jätteenkuljetusta. Myös luvattomia jätteenpolttopauksia on vain yksittäisiä. Tällä perusteella siis voidaan olettaa, että nykyisessä jätteenkuljetusjärjestelmässä ei ole sellaisia puutteita, mitkä aiheuttaisivat merkittävää roskaantumista. Täten lautakunnalla ei ole toiminnassaan tullut konkreettisesti ilmi jätteenkuljetuksen toimimattomuus ja jätehuollon kehittämisen ongelmallisuus, eikä selvityksessä esitetty kiinteistöjen vähäinen jätteenkuljetussopimusten määrä ole lautakunnan käytettävissä olevien tietojen perusteella aiheuttanut havaittavasti vaaraa tai

haittaa terveydelle tai ympäristölle. Merkittävimmässä roskaamisasioissa on yleensä kyse muusta kuin asumisessa syntyvästä sekajätteestä. Selvityksessä tuodaan esille, että ympäristönsuojeluviranomaiset käyttävät resursseja jätehuoltoon liittyen selvityksen tekohetkellä roskaantuneiden alueiden selvittämiseen sekä siivouskehotusten ja -määräysten tekemiseen, ympäristölupien käsittelyyn ja valvontaan. Tehtävät pitävät paikkansa Forssassakin. Huomattavaa on, että suurin osa näistä tehtävistä ei kuitenkaan liity nyt puheena olevaan kuljetusjärjestelmäasiaan.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella arvioiden nyt laadittua kuljetusjärjestelmäselvitystä tulisi tarkentaa.

Selvää on, että ympäristölupalautakunta jätelain valvontaviranomaisena ei ole saanut valvontatehtävänsä hoitamiseksi tarvittavia tietoja jätehuoltoviranomaiselta eli esimerkiksi kattavia tietoja siitä, mitkä kiinteistöt eivät ole liittyneet jätteenkuljetukseen. Tilanne on ollut sama suurin piirtein jo vuodesta 2004, jolloin jätelaki velvoitti kaikki asuinkiinteistöt liittymään jätteenkuljetukseen. Ramboll Finland Oy:n selvitys ei anna luotettavaa vastausta huonoon liittymistilanteeseen. Arvioitavaksi jää mm. se, että onko kuljetusyritysten vastaamattomuudella kuinka suuri merkitys saatuihin tuloksiin.

Käsittely

Puheenjohtaja Maaret Lahtinen ilmoitti olevansa esteellinen ja vetäytyvänsä asian käsittelystä sekä päätöksenteosta, intressijäävi. Hän oli kokouksesta poissa asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan. Puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Jarmo Mäkelä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mika Penttilä poistui kokouksesta kesken tämän asian käsittelyn klo 17:55

Päätös

Ympäristölupalautakunta hyväksyi ehdotuksen.